

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ  
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»  
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**МАТЕРІАЛИ**  
**XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції**  
**з міжнародною участю**

**ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ**  
**ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ**  
**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України**  
**за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

*16–17 травня 2019 року*  
*м. Тернопіль*

Тернопіль  
ТНМУ  
«Укрмедкнига»  
2019

УДК 378.001.895:61(063)(477)  
I-66

**Відповідальний за випуск:** проф. А. Г. Шульгай.

**Інновації у вищій медичній та фармацевтичній освіті України** (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XVI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 16–17 трав. 2019 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТНМУ, 2019. – 332 с.

Для кращого засвоєння предмету викладачами кафедри використовувати багатогранний, інтегрований підхід, який відповідає практично-орієнтованій (Z-системі) навчання, що передбачає тісний взаємозв'язок між фармакологією та іншими дисциплінами. Інтерактивні та мультимедійні технології концентрують у собі потужні освітні ресурси, які здатні забезпечити формування та розвитку ключових компетентностей студента-провізора [3, 4].

Використання мультимедійних інтерактивних дошок, якими обладнані навчальні кімнати та тривалий досвід викладання предмета показав, що для кращого розуміння і засвоєння фармакодинамічних та фармакокінетичних процесів, які відбуваються під дією лікарських засобів, необхідним є унаочнення навчального матеріалу.

На кафедрі фармакології є база навчальних відеофільмів українською та англійською мовами, тестові програми, що дають можливість готуватися до ліцензійного тестового іспиту Крок-1.

Комп'ютерний клас обладнаний на 24 робочі місця, з вільним доступом до інтернету дозволяє студентам максимально ознайомитися з сучасними досягненнями медичної та фармацевтичної науки.

**Висновок.** Отже, використання в навчальному процесі мультимедійних інтерактивних дошок при вивченні фар-

макології з клінічною фармакологією дозволяє ефективно проводити підготовку студентів до здачі ліцензійного іспиту «Крок», проводити практичні заняття у формі ділових ігор та використовувати системний проблемний підхід у вивченні фармакології студентами заочної форми навчання.

#### Література.

1. Закон України «Про вищу освіту». № 1556-VII : [Електронний ресурс] zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
2. Олексіна О.Н., Волосовець О.П., Пятницький Ю.С. Медична освіта: відповіді на виклики сучасності // Матер. Всеукр. науково-пр. конф. з міжнар. участю «Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні» (17-18.05.2018 р., м. Тернопіль). – Тернопіль ТДМУ «Укрмедкнига», 2018. – С. 24-26.
3. Піда В.П. Використання віртуальних програм для викладання фармакології у студентів фармацевтичного факультету / В.П. Піда // Медична освіта – 2014. – №1(61). – С. 86-88.
4. Посохова К. А. Викладання фармакології – деякі підсумки і перспективи. / К. А. Посохова, О. М. Олещук, О. О. Шевчук // Медична освіта. – 2012. – №1. – С. 146-150.

## РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ ФПО ДЗ «ДМА»

*Перцева Т.О., Височина І.Л., Чухрієнко Н.Д., Гайдук О.І., Башкірова Н.С.*

*Державний заклад «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України»*

Більше двадцяти років потому в Україні відбулись неворотні зміни у формуванні системи охорони здоров'я, які вимагали проведення реформ у системі навчання лікарів, а формування нового напрямку підготовки лікарів за фахом «загальна практика – сімейна медицина» відбувалося паралельно з розбудовою суверенної держави на тлі докорінних змін системи освіти, методології і технології організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Основні етапи розгалуження сімейної медицини в Україні характеризувались інновативним підходом та мультидисциплінарною роботою лікарів практичної ланки охорони здоров'я, це відбувалося разом з інноваційними перетвореннями та формуванням нової педагогічної концепції викладання сімейної медицини в вищих навчальних закладах нашої країни.

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» пройшла власний шлях становлення викладання нової тоді спеціальності «загальна практика – сімейна медицина», що мало свої витoki, історію та підґрунтя участі нашого міста та області в пілотному проекті впровадження реформування системи охорони здоров'я на засадах сімейної медицини. Сімейна медицина як інноваційний процес в системі охорони здоров'я та вищій медичній освіті в Україні, супроводжувалась розробкою та апробацією різноманітних інноваційних моделей, кожна з яких має як загальні риси в межах нашої країни, так і свою специфіку.

Тому маючи значний досвід підготовки лікарів загальної практики-сімейних лікарів для пілотних регіонів ДЗ «ДМА» прийняла участь у в десятій міжнародній вистав-

ці «Інноватика в сучасній освіті, що проходила 23-25 жовтня 2018 р, де представила унікальний проект «Сімейна медицина – інновація в системі підготовки спеціалістів в Україні» в номінації «Інновації в підвищенні якості освіти». За результатами роботи виставки проект здобув найвищу нагороду і звання «Лідера інновацій в освіті».

Частина складових проекту, що здобув визнання, ми представляємо у нашій роботі. Безумовно, підготовка нами фахівців з сімейної медицини будувалась на традиційних для вищої школи формах: лекції, семінарські і практичні заняття, але постійно оновлювалась новим змістом, бо в центрі уваги лікаря загальної практики – сімейного лікаря знаходиться не тільки і не стільки нозологія (власне хвороба), а багатовимірною проблема «здоров'я» або «не здоров'я», що включає в себе, як медичні так соціальні, психологічні, культурні аспекти здоров'я; такий лікар надає безперервну і всебічну допомогу як здоровим, так і хворим індивідуумам і сім'ї в цілому.

Специфічними рисами навчального процесу у лікарів загальної практики – сімейних лікарів стали наступні особливості викладання:

- Обсяги інформації, які отримували лікарі, постійно адаптувались до їх подальшої роботи, а подача інформації виходила з домінуючого принципу – максимум уваги станам, які зустрічаються часто, мінімум – клінічним раритетам;

- В методиці викладання здійснювався поступовий перехід від нозологічного принципу подання інформації до синдромного формату, як такого, що більше відповідає сутності професійної діяльності лікаря загальної практики – сімейного лікаря (наприклад, «Синдром артеріальної

гіпертензії», «Синдром болю», «Синдром аритмії», «Синдром задухи» та інше);

- В якості провідного педагогічного прийому використовувались діагностичні і лікувальні алгоритми в діяльності сімейного лікаря та широко використовувалось проблемно-орієнтоване навчання.

Інновацією в підготовці лікарів загальної практики стало визначення меж їх компетентності з розмежуванням знань та навичок за рівнями надання медичної допомоги відповідно до кваліфікаційної характеристики лікаря загальної практики – сімейного лікаря.

Для єдиного розуміння цілей і завдань, що стоять перед викладачами різних циклів та інтернами, співробітниками кафедри сімейної медицини ФПО ДЗ «ДМА» було розроблено та впроваджено «Щоденник інтерна», який є чітко структурованим і складається з двох розділів для очної та заочної частини навчання майбутнього спеціаліста. Робота інтерна з щоденником дозволяє йому усвідомлювати складові своєї майбутньої спеціальності, виділяти пріоритети та напрямки своєї роботи та чітко організовувати і планувати її, в той час як викладач має змогу оцінювати та контролювати обсяги і повноту роботи з пацієнтами, літературою, ступінь оволодіння практичними навичками.

Підготовка сімейного лікаря являє собою складний процес інтеграції до дипломного та післядипломного етапів навчання. Тому інноваційним нововведенням мультидисциплінарної команди викладачів академії стала розробка Робочої наскрізної програми підготовки студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина». Результатом впровадження Наскрізної програми і нововведенням в навчальний процес стала «Карта відпрацювання практичних навичок інтерна» та «Карта відпрацювання практичних навичок лікаря – слухача». Ці інноваційні інструменти дозволяють налагоджувати спадкоємність між кафедрами академії та керівниками заочних баз підготовки інтернів, що дозволяє забезпечити відповідність вищої медичної освіти в Україні стандартам якості Всесвітньої федерації медичної освіти.

У сьогоднішні впровадження об'єктивного структурованого клінічного іспиту (ОСКІ) в вищих навчальних закладах різних держав та в Україні став відповіддю на потребу часу встановити єдині правила та вимоги оцінювання майбутніх спеціалістів, створити чіткі алгоритми виконання кожної навички, а основною ідеєю даного формату екзамену є максимальна об'єктивізація проведення іспиту, що технічно спрямовано на демонстрацію професійних компетенцій в обсязі спеціальних навичок за фахом підготовки різних спеціалістів на спеціально оснащених станціях.

Для атестації лікарів-інтернів за фахом «загальна практика-сімейна медицина» протягом багатьох років використовується методика інтегративного підходу, яка за своєю сутністю, структурою, вимогами та методикою проведення є прообразом сучасного клінічного екзамену ОСКІ.

Під час атестації інтерн безпосередньо атестується на станціях практично-орієнтованих ситуацій, кожна з яких є прообразом певного етапу в роботі лікаря загальної практики-сімейного лікаря. Залучення керівників баз стажування у визначенні рівня оволодіння практичними навичками під час проведення заключної атестації лікарів первинної та вторинної спеціалізації є інноваційною складовою в підготовці спеціалістів загально практичної медицини. Це дозволяє оцінити результати сумісної підготовки лікарів на очному та заочному циклах, розділити відповідальність за якість оволодіння навичками та планувати напрямки подальшої оптимізації набуття практичних навичок.

Враховуючи, що основними характерними рисами, що відображають інновацію як специфічну категорію, є цілеспрямовані зміни, які вносять у сферу освіти нові стабільні елементи (нововведення), що викликають її перехід з одного якісного стану до іншого; тобто не будь-які зміни в освіті є інновації, а лише ті, що провокують зміни цілей і результатів освіти (через її зміст) та зміну способів їх досягнення (через форми, характер та організацію навчального процесу), ми можемо констатувати, що відбулась реалізація інноваційного процесу як центральна складова педагогічної діяльності кафедри сімейної медицини в межах роботи вищого навчального закладу, а саме Дніпропетровської медичної академії.

## **ЗАСТОСУВАННЯ ОБ'ЄКТИВНОГО СТРУКТУРОВАНОГО КЛІНІЧНОГО ІСПИТУ ЯК ЕТАПУ ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ ДЕРЖАВНОГО ЗАКЛАДУ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»**

*Перцева Т.О., Шпонька І.С., Захаров С.В., Ханюков О.О., Кравченко О.І.*

*Державний заклад «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України»*

**Вступ.** Доктриною сучасної медичної освіти є навчання студентів, засноване на результаті. Відомо, що одним з найсильніших мотиваційних чинників освітнього процесу є оцінка, яку отримує студент [1]. У західній літературі для опису значущості оцінки часто навіть використовуються вирази “assessment drives learning” («навчанням рухає оцінка», англ.).

**Основна частина.** За наявності адекватної мотивації можна домогтися вагомих успіхів в освоєнні студентами основних компетентностей, необхідних для майбутньої практичної діяльності. При побудові комплексної моделі оцінки необхідно враховувати всі рівні компетентності відповідно до відомої піраміди G. Miller в модифікації R. Mehay [2] (рис.1).

При добре структурованій системі оцінювання як викладач, так і студент, отримують конструктивний зворотний зв'язок, що дозволяє визначити, чи досягнута поставлена мета навчальної програми, як можуть бути поліпшені результати індивідуального навчання і що необхідно зробити для підвищення рівня компетентності [3].

Метою атестації випускників Державного закладу «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України» (далі – ДЗ «ДМА») є встановлення відповідності рівня сформованості знань, умінь та навичок, досягнутого в результаті засвоєння освітньо-професійної програми (ОПП), вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ).